

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till ju.l2@regeringskansliet.se

Remissyttrande över slutbetänkandet Återkallelse av svenskt medborgarskap (SOU 2026:21)

Ert diarienummer Ju2026/00665

Inledning

Förvaltningsrätten i Malmö har, i egenskap av migrationsdomstol och utifrån de aspekter domstolen har att beakta, följande synpunkter på utredningens förslag.

Återkallelse - allmänt

Utredningen föreslår att det dubbla medborgarskapet ska föreligga vid tidpunkten för Migrationsverkets beslut (se bl.a. avsnitt 8.7 och författningskommentaren). Vad som ska gälla vid domstolens prövningstillfälle har däremot lämnats öppet (se bl.a. avsnitt 8.7). Det kan dock konstateras att det enligt den av regeringen föreslagna nya lydelsen av 2 kap. 7 § regeringsformen får ”föreskrivas att det svenska medborgarskapet ska fräntas den som är medborgare i en annan stat...” (se prop. 2025/26:78 s. 4).

Enligt utredningens förslag ska ett beslut om återkallelse av svenskt medborgarskap alltid föregås av en proportionalitetsbedömning och det ska vid en sådan bedömning bl.a. beaktas hur ingripande en återkallelse blir för den enskilde och hans eller hennes närstående. Det saknas däremot regelverk avseende de praktiska konsekvenserna av ett sådant beslut (jfr. avsnitt 14.4). Förvaltningsrätten konstaterar att det inte kommer att vara möjligt att göra en proportionalitetsbedömning innan ett sådant regelverk finns på plats.

Vid proportionalitetsbedömningen kan exempelvis den omständigheten att en person saknar möjlighet att avsäga sig sitt andra medborgarskap tillmätas betydelse (se bl.a. författningskommentaren). Det är dock oklart om det då enbart gäller en situation där personen i fråga rent juridiskt saknar möjlighet att avsäga sig sitt andra medborgarskap eller om det även kan handla om mer praktiska svårigheter.

Förvaltningsrätten noterar vidare att det inte föreslås någon ändring i 27 § medborgarskapslagen. Detta får till konsekvens att ärenden om återkallelse av medborgarskap, till skillnad från ansöknings- och anmälningsärenden,

inte kommer att kunna bli säkerhetsärenden och att Säkerhetspolisen inte heller kommer att ha rätt att överklaga beslut i återkallelseärenden.

Utredningen berör inte heller frågan om en person som fått sitt svenska medborgarskap återkallat har möjlighet att på nytt erhålla svenskt medborgarskap. Det kan dock antas att den som fått sitt svenska medborgarskap återkallat på grund av viss allvarlig brottslighet under alla omständigheter inte kommer att kunna erhålla ett svenskt medborgarskap på nytt i nära anslutning till återkallelsebeslutet på grund av vandelskravet. Det kan i detta sammanhang noteras att det i Danmark inte är möjligt att erhålla danskt medborgarskap på nytt om man fått sitt medborgarskap återkallat till följd av att man vid förvärvet av medborgarskap handlat bedrägligt, inbegripet att uppsåtligt ha lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter (se avsnitt 6.2.1).

Återkallelse av barns medborgarskap på grund av oriktiga uppgifter eller annat otillbörligt handlande

Utredningen noterar att det förekommer att svenska medborgare bekräftar föräldraskap för barn från tredje land, trots att den svenska medborgaren egentligen inte är biologisk förälder till barnet, för att barnets förälder från tredje land får möjlighet att stanna i Sverige. Utredningen gör vidare bedömningen att barn inte kan anses ha förvärvat sitt svenska medborgarskap genom oriktiga uppgifter i en sådan situation (se avsnitt 8.3.2). Förvaltningsrätten noterar att det även förekommer att barn förvärvar svenskt medborgarskap vid födseln till följd av faderskapspresumtion i äktenskap som senare bedöms vara ingångna för skens skull.

Enligt författningskommentaren kan barns medborgarskap inte återkallas med stöd av 14 a § medborgarskapslagen om uppgiften om faderskap visar sig vara felaktig. Barns medborgarskap kommer dock att kunna återkallas i andra situationer där oriktiga uppgifter har legat till grund för barnets medborgarskap, bl.a. när barnets förälder förlorar sitt medborgarskap på grund av oriktiga uppgifter. Detta innebär att barn vars biologiska föräldrar aldrig har varit svenska medborgare kommer i en bättre ställning än barn vars biologiska föräldrar har varit svenska medborgare. Det är också ett avsteg från den s.k. härstamningsprincipen.

Återkallelse på grund av viss allvarlig brottslighet

Utredningen har lämnat två alternativa förslag om frångående av det svenska medborgarskapet för den som har begått viss allvarlig brottslighet.

Vad gäller de två olika alternativen används begreppet ”Sveriges vitala intressen” endast i ett av alternativen. Av vad som framkommit i utredningen kan det konstateras att begreppet ”statens vitala intressen” är ett etablerat begrepp. Det används i bl.a. medborgarskapskonventionen och FN-konventionen om begränsning av statslöshet. Vidare har flera länder, bl.a. Danmark, Finland och Norge, valt att utgå från det begreppet i sitt regelverk, även om det som omfattas av begreppet varierar mellan länderna. Det används även i den av regeringen föreslagna ändringen av 2 kap. 7 § regeringsformen (se prop. 2025/26:78). Förvaltningsrätten anser att det finns ett värde i att använda det begreppet även i medborgarskapslagen oavsett vilket av de av utredningen föreslagna alternativen man i givet fall väljer att gå vidare med.

Förvaltningsrätten vill samtidigt framhålla vikten av att en så ingripande åtgärd som att frånta någon ett medborgarskap vilar på tydliga och förutsägbara premisser, varför det i givet fall bör tydliggöras/exemplifieras vad som avses med Sveriges vitala intressen.

Det lyfts flera gånger i utredningen att det saknas en fastställd definition av begreppet "kriminella nätverk" (se bl.a. avsnitt 9.4.4, 9.8 och 11.4.2).

Utredningen har övervägt om återkallelse av medborgarskap på grund av viss allvarlig systemhotande brottslighet som begås inom ramen för kriminella nätverk bör avgränsas i lag, exempelvis genom att enbart gälla i de fall den domstol som dömt i brottmålet har tillämpat straffskärpningsbestämmelsen (se avsnitt 11.4.2, s. 298–299).

Förvaltningsrätten delar utredningens bedömning att en sådan uttrycklig avgränsning skulle göra det lättare att uppmärksamma när en sådan dom som kan ligga till grund för återkallelse av svenskt medborgarskap har fått laga kraft. Utredningen noterar vidare att det inte finns någon skyldighet att ange att straffskärpningsbestämmelsen har tillämpats i målet.

Förvaltningsrätten föreslår att en sådan skyldighet införs.

Konsekvenser för migrationsdomstolarna

Förvaltningsrätten anser att utredningens antagande att omkring hälften av samtliga återkallelseärenden kan komma att överklagas utgör en underskattning mot bakgrund av att det är fråga om ett mycket ingripande beslut. Det är enligt förvaltningsrätten rimligare att utgå från att nära nog samtliga beslut om återkallelse av ett svenskt medborgarskap kommer att överklagas.

Utredningen har dragit slutsatsen att förslaget kan komma att medföra ökade kostnader för bl.a. migrationsdomstolarna. Förvaltningsrätten vill i detta sammanhang lyfta att det för närvarande pågår flera lagstiftningsarbeten och att det därför är svårt att överblicka effekten av alla de olika förslagen. Detta har också Domstolsverket lyft i sitt remissyttrande över slutbetänkandet SOU 2025:99.

Beredning och beslut

Detta remissyttrande har beslutats av ställföreträdande chefsrådmannen Cecilia Holmdahl. I handläggningen har även rådmannen Maria Ström och föredragande juristen Isabella Lehti-Juzbasic (föredragande) deltagit.

Cecilia Holmdahl

Maria Ström